

Владислав Жеребний

студент 2 курсу юридичного факультету
Хмельницького університету управління та права
імені Леоніда Юзькова

Порівняльно-правова характеристика системи органів місцевого самоврядування України і країн ЄС

Місцеве самоврядування є ключовим елементом демократичного суспільства, що забезпечує ефективне управління на локальному рівні та залучення громадян до процесу прийняття рішень. В умовах європейської інтеграції України особливої актуальності набуває порівняльно-правова характеристика системи органів місцевого самоврядування України та країн Європейського Союзу. Дослідження актуальних питань феноменології інститутів місцевого самоврядування зумовило низку складних проблем, пов'язаних із дослідженням, що стосуються проблем системи місцевого самоврядування в Україні та світі[1]. Порівняльно-правова характеристика систем місцевого самоврядування України та країн ЄС вимагає комплексного підходу, що охоплює різні аспекти організації та функціонування місцевої влади. Такий всебічний аналіз дозволить виявити як спільні риси, так і суттєві відмінності між українською та європейськими системами місцевого самоврядування. Аналіз цього досвіду може надати цінні орієнтири для подальшого вдосконалення української системи місцевого самоврядування, сприяти підвищенню ефективності місцевого управління та зміцнення демократії на місцевому рівні.

Система місцевого самоврядування в Україні складається з сільських, селищних, міських рад, районних та обласних рад, сільського, селищного, міського голови, виконавчих органів рад, а також органів самоорганізації населення[2]. У країнах ЄС структура часто більш диференційована: Німеччина, яка має трірівневу систему - муніципалітети, райони (креси) та федеральні землі. Федеративні землі мають високий ступінь автономії, включаючи власні конституції та парламенти[3]. Франція має комуни (найнижчий рівень), департаменти та регіони[4]. Польща складається з трірівневої системи - гміни (найнижчий рівень), повіти та воєводства, що багато в чому схожа на українську, але з більшою фінансовою автономією.

У нашій державі органи місцевого самоврядування мають власні та делеговані повноваження. У країнах ЄС спостерігається тенденція до розширення власних повноважень : Муніципалітети в Німеччині мають широкий спектр повноважень, включаючи освіту, соціальні послуги, містобудування, охорону довкілля та економічний розвиток. Польські гміни мають значну самостійність у вирішенні місцевих питань, включаючи планування просторового розвитку, управління комунальною власністю, надання соціальних послуг. У Франції, комуни відповідають за надання більшості місцевих послуг, таких як збір сміття, догляд за дорогами, організація шкіл.

В Україні місцеві бюджети значною мірою залежать від трансфертів з державного бюджету. У багатьох країнах ЄС фінансова автономія місцевих органів влади вища: Німеччина, Польща та Франція демонструють схожу

модель фінансування місцевого самоврядування. Місцеві органи влади в цих країнах мають значну фінансову автономію завдяки різноманітним джерелам доходів. Крім державних субсидій, вони активно використовують власні податки, такі як податки на нерухомість, доходи фізичних осіб та підприємств. Такий підхід забезпечує стабільність місцевих бюджетів та дозволяє місцевим громадам самостійно вирішувати свої проблеми[3].

Участь громадян в Україні забезпечується через місцеві вибори, референдуми та громадські слухання. В країнах ЄС часто застосовуються більш розвинені форми прямої демократії: Німеччина виділяється особливо широким спектром таких інструментів, як народні ініціативи та референдуми. Це дозволяє громадянам безпосередньо впливати на розробку та прийняття місцевих законів та бюджетів. Активна участь громадян у політичному житті є характерною рисою німецької політичної культури. Польща також має досвід використання інструментів прямої демократії на місцевому рівні. Хоча їхній спектр може бути дещо вужчим, ніж у Німеччині, громадяни мають можливість впливати на рішення місцевої влади через різноманітні механізми участі. У Франції громадянська участь у місцевому самоврядуванні є традиційною і здійснюється через різноманітні канали, включаючи вибори, референдуми та громадські консультації.

Порівняльний аналіз систем місцевого самоврядування України, Німеччини, Польщі та Франції свідчить про те, що українська система має значний потенціал для розвитку. Для цього необхідно: збільшити частку власних доходів у місцевих бюджетах, передати більше повноважень з державного рівня на місцевий, сприяти розвитку громадських організацій та активізації громадян. Впровадження цих заходів дозволить зробити систему місцевого самоврядування в Україні більш ефективною, прозорою та орієнтованою на потреби громадян.

Література

1. Баймуратов М.О., Могілевський В. С. Формування правового простору місцевого самоврядування в Україні: теоретичні підходи до розуміння та визначення, Міжнародні та європейські стандарти місцевого самоврядування: проблеми імплементації в Україні, Всеукраїнська науково-практична конференція за міжнародною участю (20 грудня 2019 року, м. Львів), URL: https://fpk.in.ua/images/biblioteka/2bac_pravo/Problem-samovryaduvannya.pdf

2. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1997, № 24, ст.170), URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>

3. Місцеве самоврядування в Німеччині, URL: <http://surl.li/nxfoys>

4. Гураль П. Ф., Французька модель місцевого самоврядування та її імплементація в Україні, URL: https://fpk.in.ua/images/biblioteka/2bac_pravo/Problem-samovryaduvannya.pdf

Юридичний факультет Національного університету
біоресурсів і природокористування України
Інститут права Львівського державного університету
внутрішніх справ
Юридичний факультет Запорізького національного
університету
Юридичний факультет Сумського Національного
аграрного університету
Студентський науковий гурток «Клуб юних теоретиків»

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

учасників

ХVІІІ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО- ПРАКТИЧНОЇ ОНЛАЙН-КОНФЕРЕНЦІЇ «ПРОБЛЕМИ ЮРИДИЧНОЇ НАУКИ ОЧИМА МОЛОДИХ НАУКОВЦІВ»

17 жовтня 2024 р.

м. Київ

УДК: 340:167.1:378.2

**Матеріали XVIII Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції
«Проблеми юридичної науки очима молодих науковців»**

П.78

**Проблеми юридичної науки очима молодих науковців : зб. наук. пр. XVIII Всеукр.
наук.-практ. онлайн-конф. (м. Київ, 17 жовтня 2024 р.) / Укладачка: Віра Качур. К.,
2024. 420 с.**

У збірнику подані наукові здобутки учасників, що присвячені
проблемам юридичної науки.

Усі матеріали подаються в авторській редакції.

**За зміст наукових матеріалів відповідальність несуть їх автори та
наукові керівники**